

7

A NAGY-KÁROLYI HELV. HITV. EGYHÁZMEGYE

1881-ik évi ápril hó 7-ikén

NAGY-KÁROLYBAN TARTOTT

KÉPVISELETI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

Egyházi részről:

Szilágyi Lajos, esperest,

mint elnökök.

Segesvári József, főjegyző,

Kubinyi Károly,

Ujlaki Gábor, papi,

Lövey Pál, aljegyző.

Világi részről:

Kulin Imre, s. gondnok,

Szilágyi Antal,

gr. Dégenfeld József,

Péchy Jenő,

Solymossy Bálint, világi

tanácsbírák.

Továbbá: Asztalos György nagy-károlyi, Bajza István gencsi, Kézi Sándor géresi, Lengyel Pál k.-majtényi, Lányi Kálmán sz.-miklósi, Buzás Lajos ér.-endréd, Nagy Gáspár körtvélyesi, Kémeri Ödön szaniszlói, Uray József csomaközi, Vityi Bertalan berei, Nagy Károly dengelegi, Papp Arthur m.-szalkai, Darcsi Bertalan paraszniai, Kósa Ede járm-i rendes és Tukacs Lajos kaploni helyettes lelkészek. Mint megbízott képviselők voltak jelen.

Esperest ur buzgó imádkozás s a jelen voltak szívélyes üdvözlése után: a gyűlést megnyitotta.

1. Olvastatott a nt. esperest urnak hivatalos évi jelentése, melyben a meg-ejtett törvényszerű egyházlátogatás nyomán felmutatja az egyházmegye statisztikai állapotát, s miután az egyházmegyei pénztár ez évi összes bevételét 24246 lélek-szám után 2 krjával számítva 484 frt 92 krban; továbbá 72 belhivatalnoktól egy-egy forintjával számítva 72 frtban, s így összesen 556 frtban tünteti fel, mely összeg-ből a rendes évi kiadások levonásával 15 frt 92 kr. pénztári maradvány mutatko-zik: ezután áttér az egyes egyházak szellemi és anyagi állapotának jelzésére s e czélból az egyházlátogatási jegyzőkönyvre utal, örömmel constatálván előre is, hogy a régen zaklatott k.-daróczi ügyet egyházlátogatás alkalmával szerencsésen békés utra terelte, s a presbyterium és gondnok immár megválasztatván, a felzaklatott kedélyek lecsendesültek, úgy, hogy most már újabb kellemetlenségtől nincs mit tartani.

Egyedül Ecsedet tünteti fel mint olyan egyházat, hol a konok és roszakaratu népet nem vála képes oda vinni, hogy a templom építésére felvett kölcsön kezeseit kellőleg megnyugtassa, s azokat a reájok nehezedett teher alól felszabadítsa, azt sem magok közt kivetni nem akarván, sem a takarékpénztárt valami más uton kifizetni nem igyekeztén.

Végül bejelenti mult évről néhai Balajthy János irinyi lelkész és Halász Pál mérki tanító elhunytát, s ezeknek emléköket — a bevett gyakorlat szerint — jegyzőkönyvileg megörökíttetni indítványozza.

Esperest ur évi jelentése a benne foglaltakhoz képest részint ör-vendetes, részint pedig sajnos tudomásul vétetik, s az elhunyt két belhivatalnok neve és emlékezete jegyzőkönyvünk e szerény lapján megörökíttetik.

2. Képviselők megbízó levelei rendben találtatván:
Levéltrába tételnek.

3. Olvastatott az egyházlátogatási jegyzőkönyv „Rövid áttekintés” című sommázatából először is az iskolák szellemi állapotáról szóló jelentés, mely szerint kitűnők: a n.-károlyi (fi és l.) csomaközi, n.-ecsedí (fi), szamoszegi (fi), olesvai és ny.-megyesi iskolák; diés-eretesek: a bőrvélyi (fi és l.), geresi, ér-endrédi, körtvélyesi (fi és l.), fábiánházi, m.-szalkai, szamoszegi (leány), ó-apáti, vitkai, ilki, jános-i és gebei; kielégítők: a kaploni, domahidai, sz.-miklósi, dobri, k.-daróczi, irinyi, dengelegi, szaniszlai, berei, mérki, n.-ecsedí (leány), ó-pályi-i, n.-dobosi, paposi és jármí-i iskolák.

Bírálaton aluli: a parasznai.

Meg nem vizsgálathattak: a k.-majtényi és hodászi iskolák, miután a gyermekek közt kiűzött himlőjárvány miatt hatóságilag bezártak.

Végül megjegyeztetik a jelentésben, miként az iskolák általában véve egy népesség, mint szellemi előhaladás tekintetében, az előbbi évekhez viszonyítva, kevés kivétellel hanyatlást mutatnak; a mostoha idők, a kedvezőtlen anyagi viszonyok, valamint mindenre úgy a tanügyre is nagyban és károsan kihatnak, ugyanígy, hogy ezen általános hanyatlást nem lehet a tanítók szorgalom hiányának, hanem főleg a jelzett kedvezőtlen viszonyoknak kell tulajdonítani.

Sajnos tudomásul veszi közgyűlésünk prot. egyháznak létfeltételeinek az iskoláknak az egyházmegye területén ekként jelzett általános hanyatlását, miután azonban ezt maga a jelentés szerint is nem általában a tanítók szorgalom hiányának, hanem főként és a legtöbb esetben a mostani kedvezőtlen anyagi viszonyoknak kell tulajdonítani: tehát e körülmény nem gátolja közgyűlésünket abban, hogy a kötelességeiket híven végzett s a kedvezőtlen viszonyok között sem lazkodott tanítókat elismerésével jutalmazza, ezáltal buzdítani akarván, úgy őket, mint a gyengébbeket arra, hogy szép, de terhes pályájukon a nehézségekkel továbbra is sikeresen megküzdjen törekedjenek.

A parasznai iskolatantit Kis Károlyt azonban, ki itteni hivataloskodása első évében is oly csekély, — mondhatni: semmi jelét nem adta szorgalmának, kénytelen közgyűlésünk hivatalából elbocsátani annyival inkább, mert a helyi egyháztanács által ellene ide beadott kérvényben nemcsak tanítói szorgalma és képessége, hanem erkölcsi magaviselete is több tekintetben kifogásoltatik.

Mely ekként üresedésbe jött tanítói állomásra, míg más alkalmas tanító ajánlkoznék: addig az iskola ideiglenes vezetésével a helybeli lelkész Darcsi Bertalan bízatik meg.

4. Olvastatott ugyancsak az egyházlátogatási jegyzőkönyv „Rövid áttekintés” című sommázatából a múlt év folytán az egyházmegyében történt kegyes adakozások sorozata, mely szerint:

N.-Károlyban a gubás társulat adományozott s az aranykönyvbe bejegyzett 20 frtot, — Kovács György ur pedig 5 frtot.

Dobrában néh. Kovács Ferenc és neje Csenteri Terézia végrendeletileg hagyományoztak az egyháznak 80 o. é. frtot, — Sógör Gergely pedig adott egy hordót.

Gencsen befolyt az egyház pénztárába:

a.) Domahidy István orsz. képviselő társai között	102 frt — kr.
b.) 1878. február 3-án tartott megyebizottmányi gyűlésen eszközölt gyűjtés eredménye	105 frt — kr.
c.) Reöck Pál ur adománya Kaplonból	3 frt — kr.
d.) Schick Ferenc ur N.-Károlyból	2 frt — kr.
e.) Csizma György g. kath. gencsi lakos hagy.	40 frt — kr.
f.) Pap Dénes g. kath. gencsi lakos hagyom.	6 frt 66 kr.
Összesen:	258 frt 66 kr.

Ér-Körtvélyesen: r. kath. vallású Balázs József ur a templom és torony kijavítási költségeihez járult 45 o. é. frttal, az egyháztagjai közül pedig ugyanezen célra többen mintegy 300 frtot adakoztak.

Szaniszlón r. kath. vallású Könyg József uradalmi ispán adott az egyháznak 10 frtot.

Osomaközön az ott birtokló grófi család folytonosan gyakorlott jótékony-ságán kívül Bay Mihály ur adott az egyház részére múlt évben 2 frtot, — Uramovics Sándor ur pedig 5 szeker veszőst kerítésnek.

Máté-Szalkán a lelkész Papp Arthur által saját költségén, 24 frtért készített arany könyvbe adakoztak: Csaholezy István presbyter és neje Czenczi Mária asszony 100 frtot, Papp Arthur 10 frt, id. Csizmadia Mihály presbyter 10 frt, id. Csizmadia János főgondnok 5 frt, Varga Sándor presbyter 10 frt, Kerekes András presbyter 5 frt, id. Mándi Ferenc presb. jegyző, 5 frt, Tomori Szabó Mózes presbyter 5 frt, végre többen 38 frt 35 krt, s így összesen 188 frt 35 krt.

N.-Doboson b. Perényi Péter r. kath. vallású birtokos karácsonykor, tek. Bokha Ábrahám ur pedig husvétkor az Ur asztalát borral látták el; — ezenkívül a földbirtokosság az urbéri per lejártával az abban megítélt 3 hold új temetőhelyiség helyett 7 holdat ajánlott fel, mi a felekezetek között lélekszám arányban lesz felosztandó.

Kántor-Jánosiban Mandel Ignác izraelita közbirtokos az egyháznak birtokába bocsátotta azon belső telket, melyet a tagosítás alkalmával a közbirtokosság által faiskola helyiségül adott, de hasznavehetlen területért a fűtést, egyházkerület helybenhagyó engedélye folytán cserélt meg az egyházzal, — egyszersmind pedig egy egyházi takarékkölcsön-magtár alapját vetette meg azáltal, hogy a szükségelt vetőmagot ingyen ajánlotta fel és szolgáltatta ki egy e célra bevett földterülethez, melynek múlt évi terméséből a kölcsön-magtár 36 köböl alap-tökével megalakult s jótékony működését e tavaszon meg is kezdette.

Mindezen kegyes adományozások méltányoló elismeréssel tudomásul vétetnek s buzdítás és példaadás végett a szokott uton köz-tudomásra juttatni rendeltetnek.

5. A geresi egyház lelkésze és megbízott képviselői panaszlevelet adnak be közgyűlésünkhöz ottani iskolai tanító Szoboszlai Pál ellen, melyben hivatkozva úgy a nevezett tanítónak, mint családjának botrányos és erkölcstelen magaviseletére, elmozdítását kérelmezik.

A vádak mibenlétének a helyszínen törtéendő megvizsgálására Csighy Ferenc lelkész és Szilágyi Dénes urak K.-Darócól kiküldetvén, véleményes jelentésük esperest urhoz mielőbb beadandó lesz, ki is e jelentés alapján, a találandókhöz képest, a további szükséges intézkedéssel megbizatik.

6. A máte-szalkai egyháztanács betérjeszti f. évi február 6-án tartott ülése 4. sz. j. k. határozatát, mely szerint az eddig 3 évenként váltakozott nagyobb tanítói állomást a tanügy előbb vitele, s az iskola felvirágoztatása céljából állandósította, és arra Biró János jelenben is dicséretesen működő nagyobb tanítót, az eddigi fizetésével melletti megválasztotta oly feltétellel, hogy a tanképesítési vizsgát egy év lefolyása alatt letegye, s az erről nyerendő okmányt bemutassa. — Mely intézkedését nevezett egyháztanács tudomásul vétetni s megerősíteni kéri.

Örvedetes tudomásul vétetik s az egyháztanács intézkedése minden pontjában helybenhagyólag megerősítettik.

7. A nagy-károlyi helyi egyháztanács elnöksége folyó hó 3-ikán tartott egyháztanácsülés határozata folytán és megbízásából betérjeszti, miszerint Boross Mihály n.-károlyi tanár és segédlelkész súlyos betegsége miatt, minden hivatalos értesítés nélkül odahagyván állomását, még a múlt február hó 26-án s az egyházat azóta sem tudósítván, — emiatt úgy az iskola vezetése, mint a templomi isten-tisztelet hiányt szenved. — Minél fogva, nehogy az inyen támadt zavar továbbra is fennálljon; kéri ezen állomást ideiglenesen és akként betölteni, egy a debreczeni főiskolában a hittanszakot bevégezt, vagy rövid idő alatt bevégezendő alkalmas egyénel, hogy a másolatban mellékelt tanár segédlelkész díjvélnél, illetőleg annak értékének közgyűlésünk által meghatározandó egyik része az ideiglenes tanár és segédlelkész tisztesség és díjazására, másik aránylagos része pedig a súlyosan betegeskedő Boross Mihály segélyezésére fordíttatnék.

Ezen ügy, mint teljesen a helyi önkormányzat körébe tartozó kérdés elintézés végett az egyháztanácshoz tételik vissza. Nem mulaszthatja el azonban közgyűlésünk elismerését nyilvánítni azon kegyeletért, melylyel az egyháztanács, midőn egy felől az egyház érdekeit szem előtt tartja, ugyanakkor másfelől egy szerencsétlen beteg tanítójáról is kíván gondoskodni; — egyszersmind pedig a fizetés fel-

osztásának azon módzatát, hogy fele fizetés a helyettesnek, fele pedig a volt, s jelenben beteg tanítónak adassék: a maga részéről is helybenhagyja és ajánlja.

8. Olvastatott az egyházlátogatási jegyzőkönyvből Nyíri Pál és Botos András kaplani egyháztagok fizetési ügyének mult évi okt. 15-én tartott közgyűlésünk 16-ik száma alatt elintézés végett esperest urra bízott, de egyházlátogatáskor általa véglegesen el nem intézhetett kérdése, — jelesül hogy bár a helyi szokás szerint az együttlakók s közösen birtoklók Kaplonban is együtt fizetnek, mintán azonban itt közös birtoklás fen nem forog, mert Nyíri Pál mint földbirtokos, Botos András pedig mint házzal bíró zsellér van egyházi adóval megróva, s így együttfizetés esetében azt sem lehetne pontosan és igazságosan meghatározni, hogy az együttlakók s állítólag egy kegyeren levők melyik kategória szerint fizessenek, s azon mindig előállható kérdés, vajon a két gazda közül az idősebb, de zsellér Botos András, vagy pedig ennek veje az ifjabb, de földtulajdonos Nyíri Pál tekintessék-e családfőnek? folytonos zavarokra adhatna alkalmat: annál fogva e kivételes kérdés végeldöntése az egyházmegyei közgyűlés ítélete alá bocsátatik.

Kitűnően az egyházlátogatás alkalmával ekként megejelt vizsgálatból egyfelől az, hogy itt közös birtoklás fenn nem forog s a házánál tulajdonképen két önálló gazda van; bizonyos levén másfelől az is, hogy az előbbi években, míg külön kegyeren voltak, külön fizettek, s e különfizetés csak addig szűnött, míg az ifjabb gazda Nyíri Pál családjától elszakítva Bosznában katonáskodott, honnan lett visszatérte után Botos Andrásnak nem hátrányára, hanem előnyére szolgált az, hogy vejével továbbra is közös háztartást folytattak; mindezen okoknál fogva közgyűlésünk nevezetkekre nézve az eddig gyakorlatban volt különfizetést megállapítja és azt kötelezővé teszi.

9. Olvastatott ugyancsak az egyházlátogatási jegyzőkönyvből a Hadady István dengelegi egyháztag fizetési kérdéséről tett jelentés, melynek elintézésével mult évi október hó 15-én tartott közgyűlésünk 17-ik jk. számában ugyancsak esperest ur bízott meg, s melyet a jelentés szerint akként intézett el, hogy az egyháztanács intézkedését helybenhagyta s nevezett a reá méltányosan rótt egyházi tartozás fizetésére kötelezte.

Esperest ur intézkedése tudomásul vétetvén, helybenhagyatik és közgyűlésünk által is megerősítetik.

10. Olvastatott az egyházlátogatási jegyzőkönyvből, miszerint N.Écseden a gondnoki számadások ismét 2 évről u. m. Szántó András volt gondnok és az egyházlátogatáskor még hivataloskodott mult évi gondnokok Némédi József és Szűcs János idejéről vizsgálatlan vannak, — ugyisint a Bolyáki András és Murguly Sándor 1872-ik évi számadásai sincsennek teljesen rendbehozva. — Miért is esperest ur az egyházlátogatás alkalmával egyfelől az előbb nevezett s a legközelebb mult években hivataloskodott gondnokok mielőbbi megszámlaltatását az egyháztanácsnak kötelességévé tette, őket pedig számadásaik beadására utasította és kötelezte annyival inkább, mert a lelkész jelentése szerint valamint a volt, egy a jelenlegi gondnokok is, dacára hogy ez utóbbiakat nemcsak felszólította, hanem az általok tett hivatali esküben is kötelezte arra, hogy számadási tételeiket neki, mint az egyház javai hivatalos ellenőrijének minden vasárnap a megelőző hétről bediktálják, — e tárgyban mind ez ideig és így egy egész év lefolyása alatt semmit nem tettek, — ugyanakkor másfelől Bolyáki András, Murguly Sándor régibb pénzkézelnékek meghagyta, hogy rendezetlen számadásaikat az egyháztanács által megvizsgáltatván és rendbehozván, 14 napi záros határidő alatt az esperesti hivatalhoz felülvizsgálat végett terjeszszék be, egyzersmind pedig a több pénzkézelnékte lete miatt valamint eddig támadott, ugy ezután is támadható zavar és rendtelenség elkerülése tekintetéből azon utasítást adta az előjáróságnak, mikép jövőre csak az egyik gondnok legyen pénzkézelné és felelős számadó, a másik pedig csak mint gazdálkodó gondnok szerepeljen.

Végül előadatik az egyházlátogatási jegyzőkönyvből az is, miként a lelkész, amaz állításának bizonyítására, hogy ő az illető gondnokokat hasztalanul sürgette számadási tételeik koronként való bediktálására, felmutatja az általa 2 példányban elkészített rovatos számadási jegyzőkönyvet, a melybe azonban egyetlen egy tétel sincs beírva.

Ezzel kapcsolatban esperest ur szóval jelenti, mikép az egyházlátogatáskor tett fentebbi intézkedéshez képest Bolyáki András és Murguly Sándor régibb pénzkézelnékek az 1871. és 72-ik évről számadásaikat az egyháztanács által megvizsgálva hozzá betérjesztették, minthogy azonban Bolyáki András fellebbezését jelentette be, ezen két egymással kapcsolatos számadást újabb vizsgálat végett küldöttségnek adta ki, mely azonban még küldetésében el nem járhatott.

Az ekként még vizsgálatlan maradt számadásoknak s az ezzel kapcsolatos ügyeknek a helyszínen leendő megvizsgálására Szilágyi Antal v. tanácsbíró és Szabó Károly lelkész küldettek ki, jelentésök mielőbb bevárattván.

11. Olvastatott ugyancsak az egyházlátogatási jegyzőkönyvből, miszerint a n.-cesedi egyházért a n.-károlyi takarékpénztárnál kezességet vállalt egyháztagok az e. l. küldöttség előtt megjelenvén: már oly régóta halasztást szenvedő ügyök elintézését ismét kérelmezték, — miután azonban — bár az előjáróság egy némely tagja kész volna, de maga a nép általában nem bírható arra, hogy a kezesseket nyomó terhet, vagyis a fentlevő pénztári adósságot magok közt kivessék s a takarékpénztárt fizessék; annál fogva e tárgyban esperest ur semmit sem tehetett.

Ezzel kapcsolatosan olvastatott az illető kezesseknek közgyűlésünkhöz beadott kérvényök, melyben panaszosan adván elő szorongatott helyzetöket, minden bajaik okozójának helybeli lelkészöket Kovács Mihályt tüntetik fel egyedül, mint a ki a zavarosban halász, sem az egyházmegye sem az egyházkerület rendeletével nem gondol, abban gyönyörködik ha hível közt zavart és háborúságot szerezhet, és aki az egyház minden földjövödelmét a belső emberek részére foglaltatta le, hogy az egyház az ő kezességek mellett felvett adósságot ne fizethesse; sőt még az egyház előjáróival, a nép tudta nélkül 5 évre oly szerződést is kötött, mely szerint a belhivatalnokok szénafizetésébe, vagyis a helyett az egyház saját birtokából összesen 11 hold földet bocsát azoknak használatába, a mely intézkedés az egyházban nagy zavart és lázadást okozott. — Mely okok alapján nevezett lelkészökhöz, ki miatt sem ok, sem az egyház nem boldogulhattak, tölök való elrendelését kérelmezik.

Mennyiben közgyűlésünk már több ízben elrendelte a kezessek ügyének tisztázását s utasította az előjáróságot, hogy a takarékpénztári adósságot törlesztési igyekezzék, — s mennyiben e rendelkezésének semmi fogamatja nem lett s az előjáróság nem igyekezett, maga az egyházköztség pedig nem akart módot találni abban, hogy az egyház adósságát törlessze s ezáltal a többnyire ártatlan kezesseket a rájuk neheztelt teher alól felszabadítsa: annál fogva még egyszer és utoljára meghagyatik ugy az előjáróságnak, mint az egyház összes tagjainak, hogy a fizetetlen maradt takarékpénztári összeget magok közt kivetvén, a kivétési tervet a fentebbi számban kinevezett küldöttségnek s annak útján az esperesti hivatalnak egy példányban terjeszszék be s annak időnkénti befizetéséből a többször említett adósságot törlesszék és pedig akként, hogy a kik fizetni nem akarnának, azok ellen a behajtásra maga az egyházmegyei elnökség fogja a polgári hatóságot megkeresni.

Mely ezen rendelkezése közgyűlésünkhöz ha a n.-cesedi előjáróság által a rendelet vételétől számítandó egy havi záros határidő alatt nem fogamatossáttatnék: ugy a lelkész, mint az egyháztanács hivatalaiktól haladéktalanul felfognak függesztetni.

12. Segédgondnok ur emlékeztetve hozván azon országszerte mély fájdalmat keltett nagy veszteséget, mely nem rég a halhatlan emléktű Révész Imre elhunytával a tudományt, a hazát, legközelebbel pedig magyar prot. egyházunkat érte: indítványozza miszerint a tudomány és bűnliség ama férfának emlékeztet, kit egyházkerületünk s így egyházmegyéink is dicsekedve mondhatott magáénak, jegyzőkönyvileg örökössük meg s e kegyeletes ténny a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre is jelentsük be.

Az indítvány meglepő pártolással és helyesléssel találkozáván, egyhangulag elfogadtatik, s néh. Révész Imre neve és emlékezte jegyzőkönyvünk e szerény lapján is megörökítettik, — e kegyeletes ténynek a főtiszt. egyházker. közgyűlésre jelen jegyzőkönyvi számban leendő felterjesztésével esperest ur bízatik meg.

13. Olvastatott az egyházlátogatási jegyzőkönyvből a vitkai egyház siralmas állapotáról szóló jelentés, mely szerint ott azon 7 rendbeli, gonosz kéz által előidéztett gyújtások következtében, melyeknek rémes híre már messze körben ismeretes, az egyház — a templomot kivéve — minden épületétől megfosztatott. Miután pedig az ezen ügyben a polgári hatóság részéről megindított bűnyomozó vizsgálat eddigéig semmi eredményre nem vezetett s miután a vidéken a fenforgó kérdésben teljesen pártatlan, részrehajlatlan s kellő szigorral eljárni képes nyomozást és vizsgálatot már csak azért sem lehet várni és reményleni, mert maga a lakosság, melynek kebeléből a felmerült gyannokok alapján tanuk idéztettek meg, nagy mérvben terrorizálva van s a reá is követhető vész miatt még a látott vagy hallott dolgot sem meri kimondani: annál fogva a helyi egyházi előjáróság azon kérelmét fejezi ki, hogy ez ügyet az egyházmegye magáévé tevéen, egy e vidéken idegen, teljesen pártatlan és kellő szigorú kifejtési képes vizsgáló bíróság kinevezése és kiküldése iránt felsőbb helyen tenné meg a szükséges lépéseket.

Mély sajnálattal veszi tudomásul közgyűlésünk a vitkai egyháznak szomorú helyzetét s miután ott a gyűjtöttség, a körülményekből láthatólag tervszerűen üzetett s ennek, valamint a felmerült gyannokoknak daczára is az eddigi bűnyomozó vizsgálat sikertelen maradt; helyt adván az előjáróság kívánatának, az egyházmegyei világi elnökség utján tisztelettel keresi meg közgyűlésünk a szatmári tekintetes kir. törvényszéket egy erőlyes vizsgáló bíró kiküldése iránt; egyszersmind pedig segédzondnok urat megbízva, hogy az esetleg bekövetkezhető törvényszéki tárgyalásoknál az ügyvédi teendőket vitelére Szatmáron Farkas Antal urat kérje fel.

14. Olvastatott ugyancsak az egyházlátogatási jegyzőkönyvből, miszerint Komoróczy Ferenc és Imre, ugyszinte Karacsai János hódási ref. vallású lakosok, kik az 1863. márczius 18-án tartott egyházmegyei gyűlés sz. végzésében kimondott, de ugyanazon évi ápril 15. s több napjain tartott egyházkerületi gyűlés sz. végzésében az okiratok be nem terjesztése miatt meg nem erősített excommunicatio (kiközösítés) alól, melynek feloldasaert a nevezettek ugyanazon évi aug. 5. stb. napjain tartott egyházker. gyűléshez az illető okiratoknak meg akkor sem történt beérkezése miatt hasztalanul s csak azon eredménnyel folyamodtak, hogy ezen legutóbb említett ker. gyűlés sz. végzésében várakozásra és türelmre utasítottak; — most már, miután azon idő óta, vagyis majd 2 év tized alatt semmi olyan nem jött közbe, mi ezen megbélyegző kirekesztés fentartását, vagy csak függőben létét is igazolná és szükségessé tenné annyivalinkább kéri felmentéseket, vagyis az oly sok idő óta függőben maradt kérdés megsemmisítését, mert az által nemcsak egyházi jogaik gyakorlatában, hanem köteleik teljesítésében is gátolva érzik magokat s így azt nemcsak magokra, hanem az egyháza névre is hátrányosnak sőt czeltalannak látják.

Mely ezen az egyházlátogató küldöttség előtt előszóval előadott kérelem, az illetékes lelkész és egyháztanács pártoló ajánlása folytán az egyházm. közgyűlés elé terjesztetik, a kérdésnek tisztázása s a főtiszt. egyházkerületen leendő végelintézése céljából.

A kérelem indokait közgyűlésünk is helyesnek találván; midőn az egyházmegye által nevezettélre kimondott excommunicatiót a maga részéről becsüdteti, egyszersmind ez ügyet hasonló czélból, vagyis a kérdés függőben létének megsemmisítése végett a főtiszt. egyházker. közgyűlésre pártolással terjeszti fel.

15. Tapasztaltatván, hogy a jelenben fennálló lelkészválasztási szabályok nagyon is tág körűek, amennyiben a választó egyházközségnek nemcsak a rendes, hanem sok esetben még a képesített segédlelkészek hátrányára is tulságos szabadságot engednek, mert az ily egyházak sokszor a törvényt kijátszva, a választást addig halogatták, míg a már képesített s gyakorlott segédlelkészek mellőzésével — gyakran más egyházmegyébe menve át — olyat választhatnak, ki még csak idő múltán nyeri meg a lelkészképesítést, mi nemcsak az osztóigazsággal, hanem a szép és jó renddel s a lelkési pályára készülők jól felfogott általános érdekével is ellenkezik; ezen okok alapján s egyszersmind az egyházi törvények megalkotására hivatott zsinat idejének közeledése alkalmából azon indítványt tétetük, mikép a lelkészválasztási szabályok változtatásának, módosításának szükségét egyházmegyénk is hangsúlyozván, tegyen felterjesztést a főtiszt. egyházkerületre aziránt, miszerint e törvény az összeulendő zsinaton oly módon alkottassék meg, hogy az ne tegye lehetetlenné — mint most — a rendes — sőt sokszor az egyházmegye területén szolgáló képesített s magokat több éven keresztül érdemesített segédlelkészek előhaladását is s ne engedje át a nyegle korteskedés versenyteréül azt a pályát, melyen épen az érdem az, amely szerénysége miatt bukni szokott s melyen — ha valhol — kell épen tekintetbe venni azt, hogy „kiki mi-képen vette a talentumot“.

Az indítvány elfogadtatván, a főtiszt. egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetni rendeltetett.

16. A ref. segély-egylet választmányához gyámolítottasért folyamodnak az állandó segélyezés végett egyházmegyénkből már régebben felterjesztett szegény egyházakon kívül, a tűzvész által mult év őszén — templomát kivéve — minden épületétől megfosztott vitkai és a Kraszna, Szamos és Tisza összefolyásánál fekvő s e tavaszon a rendkívüli árvíz által több épületében nagy károkat szenvedett olcsvai egyház, hol a mult évben is sokat építkezett jó akaratu nép jelenben nyomorral küzdván, újabb építkezésre képtelen.

Folyamondó egyházak okiratai rendben találhatván: azok általában, különösen pedig a vitkai és olcsvai rendkívül szerencsétlen helyzetben levő egyházak a ref. segély-egylet választmányának pártfogásába közgyűlésünk által melegen ajánlatnak.

17. A vitkai ref. egyháztanács folyó évi ápril 3-ikán tartott egyháztanács ülésében hozott 2-ik számú határozatát, — mely szerint a gonosz gyűjtötgató kéz

által elhamvasztott egyházi épületek közül a lelkészi lak., — nehogy az egyház és lelkész ellen elkövetett istentelen merénylet ismétlődhessek, — cserép tetőzettel határozatlik ellátatni, — megerősítés végett közgyűlésünkhöz betejeszti.

Az egyháztanács határozata helyeslő tudomásul vétetik, s megerősítetik.

18. Képviselők megbízó levelei rendben találhatván.

Levélárba tétetnek.

19. Olvastatott Baksai Erzsébet elhalt Balajti János irinyi lelkész özvegyének közgyűlésünkhöz intézett kérvénye, melyben előadván, hogy férje véletlen halálával két nevelten gyermekével a legaggasztóbb anyagi helyzetbe jutott: a lelkészi özvegy-árva-gyámintézet pénztárából maga és nevelten árvái részére segélyt kér.

A gyámintézeti alapszabály értelmében az özvegyek s árvák segélyezése ügyében a választmány véleménye meghallgandó lévén, jelen kérvény véleményezés végett a gyámintézeti választmány elnökéhez áttétetik.

20. Olvastatott a szaniszlói ref. egyház előjáróinak közgyűlésünkhöz intézett folyamodása, — melyben az 1869-ik évben szabadkézéből árveresen eladott fatenyészésre alkalmatlan faiskola helyisége eladását kéri jóváhagyni, s megerősítését a főtiszteletli egyházkerületől is kinyerni, s egyszersmind az örökeladási szerződés megkötésére is felhatalmazást kér, — mivel vevőkkel, — bár a vételért már teljesen kifizették, — az örökeladási szerződés ez ideig sem lett megkötve.

Mint hogy e birtok eladást közgyűlésünk csak az örök eladási szerződés alapján erősítheti meg: utasítatik a szaniszlói egyházi előjáróság, hogy vevők részére az örök eladási szerződést mielőbb állítsa ki, s megerősítés végett ide 3 példányban terjeszse be.

21. Az egyházmegyei lelkész özvegy-árva-gyámintézet ügye, — a miatt hogy az unjon alakított igazgató-választmány az alapszabály késedelmes kinyomása miatt működését meg nem kezdhetette, — nem tárgyalatván:

A gyámintézet ügyének tárgyalása a közelebb tartandó közgyűlés első tárgyánál tűzetik ki, s egyszersmind választmány utasítatik, hogy az alapszabály vételével működését kezdje meg, s munkáját a közelebb tartandó gyűlésre terjeszse be.

22. Indítványoztatott, hogy az özvegy-árva-gyámintézeti alapszabály 10. §. következőleg módosítatik: „három választmányi tag kívánatára elnök a gyűlést összehívni köteles.“

Az indítvány elfogadtatván, az alapszabály 10. §. ez értelemben módosítatik.

23. Olvastatott Uray József csomaközi lelkész közgyűlésünkhöz intézett folyamodása, melyben előadván, hogy 58 frt 79 kr. egyenértéki adóhátralék — mely összeggel a mező-petri-i leány-egyház egyenértéki adójába hivatali elődje néhai Bíró András az 1870-ik év előtti évekről adós maradt, — s mely a n.-károlyi adóhivatal által éveken keresztül ő rajta követeltetett, s megfizetése alól csak több rendbeli, részint a szatmári pénzügyigazgatóság, részint a n.-károlyi adóhivatalhoz, részint a n.-károlyi adófelügyelőséghez intézett folyamodványai után mentetett fel; az adófelügyelőség 11705/1880. sz. alatt hozott végzésében özvegy vagyonatlansága esetén a csomaközi egyházon rendeltetik bevéteni; s ha pedig e követelés a csomaközi egyházon rendeltetik bevéteni; s ha pedig e követelés a csomaközi egyház által nem fizettetik, a m.-petri-i leányegyház földbirtoka fog érte elárvereztetni, — holott pedig e hátralék sem ő rajta, sem a csomaközi egyházon, sem pedig a m.-petri-i leányegyházon nem követelhető jogosan és törvényesen, hanem egyedül és kizárólag csakis néhai Bíró András özvegyén, — minthogy azon évekről melyekből e hátralék származik, Bíró András tartozott a m.-petri-i leány-egyház földbirtokáért mindennemű kincstári terhet viselni és hogy e hátralék Bíró András özvegyén be nem hajtott, az egyenesen az adóhivatal mulasztása, nem pedig az özvegy vagyonatlansága miatt történt, — kéri közgyűlésünket, hogy e kellemetlen ügyben oly intézkedés tétessék, hogy e jogtalan követelés alól mind ő, mind a csomaközi egyház, mind pedig a m.-petri-i leány-egyház végleg feloldassanak.

Mint hogy ugy lelkész folyamodásából, mint a pénzügy-igazgatóság s az adófelügyelőség hivatolt végzéseiből minden kétséget kizárólag kitűnik, hogy e hátralékban levő adótartozás sem folyamodó lelkész, sem a csomaközi anya, sem a m.-petri-i leány-egyházon, hanem egyedül és kizárólag Bíró András özvegyén követelhető jogosan és törvényesen; továbbá, minthogy a hivatolt végzésekből az is világos,

hogy a követelt tartozás az adóhivatal mulasztása folytán lett Bíró András özvegyén bevehetetlené, tisztelettel kéri fel közgyűlésünk a főtiszteletű egyházkerületet, méltóztassék a nagyméltóságu m. k. pénzügyminiszterium útján kieszközölni: hogy mind Uray József csomaközi lelkész, mind a csomaközi egyház, mind a m.-petri-i leányegyház e jogtalan követelés alól végleg feloldassanak, — s e tartozás vagy a mulasztást elkövetett tisztviselón vétessék be, — vagy pedig — özvegy vagyontalansága esetén az 1876-ik évi 15. törvényezikk értelmében töröltessék.

24. Olvastatott a n.-dobosi egyháztanács f. év február 7-én tartott ülésében 2. sz. alatt hozott határozata; melyszerint a mint egy 25 év előtt egy köből rozsszal alapított s ma 600 frton felül emelkedett iskolai magtár alaptőkéből 500 frt valamelyik biztos hitelű pénzintézetnél oly célból határoz gyümölcösözés végett elhelyezni, hogy évek multával kamatából a n.-dobosi helv. hitv. iskolatanító fizetése tandíj czímen évenként 300 frtal javíttatván, a gyermekek ingyen tanításban részesüljenek, 100 frt évi kamatát pedig a helv. hitv. iskolai könyvtár gyarapítására és fentartására rendeli fordítani, s azon esetre, ha a helv. hitv. iskola felekezeti jellegét elvesztené, e 300 frt javadalmazást a helv. hitv. énekvezér és vallástanító közt rendeli egyenlő arányban megosztatni s ha az énekvezér a vallástanítást is teljesíti, az egész 300 frtot az énekvezérnek rendeli, — mely határozatot, mint a „n.-dobosi helv. hitv. egyház népiskolai alapítványa“ című okiratot közgyűlésünkhez tudomás és pártfogás végett azon kérelemmel terjeszti fel, hogy azt a főtiszt. egyházkerületre megerősítés végett pártolólág terjeszsze be.

Teljes elismerését nyilváníttja közgyűlésünk a n.-dobosi egyház előjáróinak azon lelkiismeretes buzgóságért, hűséges örködésért, mely egyedül tette lehetővé, hogy a csekély alappal megindított iskolai takarékmagtár tőke ily tekintélyes összegre emelkedett; s egész örömmel erősíti meg, az egyház életébe oly messze beható, az oly nagyfontosságú népnevelés felvirágoztatását biztosító fenkölt szellemű határozatát; de amennyiben az e részben fenálló szabályok értelmében minden ily, vagy ezzel egy természetű alapítványi levelet a tiszt. egyházkerületre három példányban kiállitva kell megerősítés végett felterjesztetni, egyszersmind e hiány pótlására is felhívja az egyház előjáróit, hogy ez alapítványi határozata megerősítés végett a főtiszt. egyházkerületre is felterjesztetessék.

25. Turóczy József, képezdét végzett növendéke a debreczeni főiskolának, bekebelezetéseért folyamodik.

Bizonyítványai rendben találattván: kérelme megadatik s üressedés esetén leendő alkalmazásával esperest ur megbizatik.

26. Az ezen évben tartandó egyházker. közgyűlésekre képviselőkül

Segesvári József papi-, és Solymossy Bálint világi tanácsbírák bizattak meg, a megbízó levél részökre jelen jegyzőkönyvi számban kiadandó lévén.

27. Jelen jegyzőkönyvnek esperest ur elnöklete alatt az általa kitzendő helyen és időben leendő hitelesítésével

Szilágyi Antal, Kubinyi Károly tanácsbírák, Uray József és Vityi Bertalan lelkészek és Budaházi Mihály egyházi képviselő M.-Szalkáról — a két jegyző közbejöttével — megbizatnak.

Az 1-ső számtól a 16-ig és a 25—27-ig jegyyette Segesváry József főjegyző.

A 17—24-ig jegyzette Lövey Pál aljegyző.

Hitelesített Gebén, ápril 19. 1881.